

การประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิต
ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต

The Project Evaluation of Career and Life Skills Management in
the 21st Century Project of Banchalong School under The Primary Educational
Service Area Office Phuket

¹กীরติ พรหมนรา (Keerati Promnara)

²ชูศักดิ์ เอกเพชร (Chusak Ekphet)

³นัจจรี เจริญสุข (Natjaree Jaroensuk)

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
(Faculty of Education, Surattani Rajabhat University)

Email: ketsada.am@hotmail.com

Received June 21, 2021; Revised June 30, 2021; Accepted July 15, 2021

Abstract

The objectives of this study were to evaluate: 1) the context; 2) the input; 3) the process; and 4) the product of career and life skills management in the 21st century project of the Banchalong School under The Primary Educational Service Area Office Phuket. The study used Stufflebeam's CIPP Model for project evaluation model. The target groups of the study, which made a total of 619 respondents, included five school administrators, 30 teachers or educational personnel, 15 school board members, and 569 teachers. Data were collected using a score table and four questionnaires with the reliability of 0.725 – 0.965 and were analyzed for percentage, mean, and standard deviation. The research findings were as follows: 1) The overall context evaluation of the project showed that the context was highly suitable; 2) The overall input evaluation of the project showed that the input was highly suitable; 3) The overall process evaluation of the project showed that the process was suitable in the highest level; and 4) The overall product evaluation of the project showed that the post-test score regarding the career and life skills management in the 21st century and the implementation of Philosophy of Sufficiency Economy in the daily life of the students was higher

than the pre-test score by 60 percent. The overall satisfaction towards the project was at a high level. When compared to the criteria, all four aspects were considered to pass. The career and life skills management in the 21st century project of the school should be continuously implemented.

Keywords: school administration; project evaluation; CIPP Model; career and life skills in the 21st century

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินด้านบริบท 2) ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า 3) ประเมินด้านกระบวนการ และ 4) ประเมินด้านผลผลิตของโครงการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต โดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการชิปปโมเดลของสตีฟเฟิลลิปป์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้นจำนวน 619 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 5 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 30 คน คณะกรรมการสถานศึกษา 15 คน และนักเรียน 569 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ตารางบันทึกคะแนนและแบบสอบถาม จำนวน 4 ฉบับ มีความเชื่อมั่น 0.725 – 0.965 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินด้านบริบทของโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) การประเมินด้านกระบวนการของโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) การประเมินด้านผลผลิตของโครงการ มีผลการประเมินแบบทดสอบด้านทักษะอาชีพทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการนำแนวทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยภาพรวมมีนักเรียนได้คะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 60.00 ความพึงพอใจต่อโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเทียบกับเกณฑ์การตัดสินถือว่าผ่านเกณฑ์ทั้ง 4 ด้าน ควรดำเนินการโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; การประเมินโครงการ; ชิปปโมเดล; ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21

บทนำ

การศึกษาได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ มากมายทั้งในทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ นับตั้งแต่การช่วยให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้และคิดเป็น เรียนรู้จริยธรรมและความเป็นพลเมือง ตลอดจนพัฒนาทักษะทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมในระยะยาว จากบทบาทหน้าที่ที่สำคัญหลายประการดังกล่าว การศึกษาที่ไม่มีคุณภาพจึงก่อให้เกิดปัญหาร้ายแรงต่อประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศตวรรษที่ 21 (Thongchua & Wannasian, 2013) ซึ่งประชาชนต้องการทักษะการคิดและการดำรงชีวิตที่แตกต่างจากอดีตที่ผ่านมาอย่างมีนัยสำคัญ การแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย โดยเฉพาะการศึกษาระดับพื้นฐาน แม้จะมีความพยายามปฏิรูปการศึกษามากว่า

10 ปี ตั้งแต่การปฏิรูปรอบแรก เมื่อปี พ.ศ. 2542 จนมาถึงการปฏิรูปรอบที่สอง เมื่อปี พ.ศ. 2552 การปฏิรูปการศึกษายังไม่สามารถทำให้คุณภาพการศึกษาของประเทศดีขึ้นได้อย่างทั่วถึง ดังจะเห็นได้จากโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร มีคุณภาพโดยเฉลี่ยเมื่อวัดจากการสอบมาตรฐานต่าง ๆ สูงกว่าโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลในภูมิภาค โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก

ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมนักเรียนให้พร้อมไปกับชีวิตในศตวรรษที่ 21 เป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 (Chaiyathon, 2019) ส่งผลต่อวิธีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลก นั่นคือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ที่ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กมีความรู้ความสามารถและทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ทักษะด้านชีวิตและอาชีพในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันการเรียนรู้ที่แท้จริงอยู่ในโลกจริงหรือชีวิตจริง การเรียนวิชาในห้องเรียนยังเป็นการเรียนแบบสมมติ “ดังนั้นครูเพื่อศิษย์จึงต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์” ได้เรียนในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริงที่สุด ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนเป้าหมายการเรียนรู้ของศิษย์จากเน้นเรียนวิชาเพื่อได้ความรู้ ให้เลยไปสู่การพัฒนาทักษะที่สำคัญต่อชีวิตในยุคใหม่ ย้ำว่าการเรียนรู้ยุคใหม่ต้องเรียนให้เกิดทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งหน้าที่ของครูเพื่อศิษย์จึงต้องเปลี่ยนจากเน้น “สอน” หรือสั่งสอนไปทำหน้าที่จุดประกายความสนใจใฝ่รู้ (Inspire) แก่ศิษย์ ให้ศิษย์ได้เรียนจากการลงมือปฏิบัติ (Learning by Doing) และศิษย์องกวมทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 นี้ จากการลงมือปฏิบัติของตนเป็นที่ร่วมกับเพื่อนนักเรียน เน้นการองกวมทักษะในการเรียนรู้ และค้นคว้าหาความรู้มากกว่าตัวความรู้ ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนแนวทางการทำงานจากทำโดดเดี่ยว คนเดียว เป็นทำงานและเรียนรู้จากการทำหน้าที่ครูเป็นทีม ช่วยให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือกับครู ผู้ปกครอง ผู้บริหารด้วยกัน รวมทั้งโอกาสที่จะได้สร้างสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนด้วย เมื่อโลกเปลี่ยนแปลงไปสมองเด็กก็เปลี่ยนด้วย สำหรับพลังการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ งานที่เน้นความรู้ เครื่องมือดิจิทัล วิถีชีวิต ผลการวิจัยด้านการเรียนรู้ และความต้องการทักษะในการดำรงชีวิตสมัยใหม่ จะเห็นได้ว่าการเรียนรู้แบบใฝ่รู้กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีแนวคิดและลักษณะของการจัดการเรียนรู้คล้ายกัน นั่นคือต้องมีความสัมพันธ์ มีขั้นตอนและกระบวนการที่เป็นลำดับ ที่นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนได้ เช่น การกำหนดปัญหาที่ผู้เรียนสนใจ การทำกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และสามารถบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ได้ด้วยตนเอง และการสอนที่ถือว่ามีประสิทธิภาพนั้น ครูต้องมีคุณสมบัติมากกว่าการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอน (Instructor) ครูต้องมีลักษณะของผู้ที่สามารถชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coaching) และสามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำนักเรียนท่องเที่ยวไปสู่อะไรก็ได้ (Learning Travel Agent) ซึ่งบทบาทของครูจากยุคสมัยก่อนจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อก้าวสู่ยุคแห่งศตวรรษที่ 21

Thongrod & Rattanasiraprapha (2012) เสนอว่าการศึกษาศึกษาที่ดีที่สุดสำหรับคนยุคใหม่และมีคุณภาพจะต้องเปลี่ยนรูปแบบการเรียนรู้ของศิษย์ไปอย่างสิ้นเชิง และบทบาทของครูอาจารย์ก็ต้องเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง ครูที่รักศิษย์ เอาใจใส่ศิษย์ แต่ยังใช้วิธีสอนแบบเดิม ๆ จะไม่ใช่ครูที่ทำประโยชน์แก่ศิษย์อย่างแท้จริง กล่าวคือ ครูที่มีใจแก่ศิษย์ยังไม่พอ ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนจุดสนใจหรือจุดเน้นจากการสอนไปเป็นเน้นที่การเรียนรู้ (ทั้งของศิษย์ และของตนเอง) ต้องเรียนรู้และปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ที่ตนจัดให้แก่ศิษย์ด้วย ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองจาก “ครูสอน”(Teacher) ไปเป็น “ครูฝึก” (Coach) หรือ “ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้” (Learning Facilitator) และต้อง

เรียนรู้ทักษะในการทำหน้าที่นี้ โดยรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องที่เรียกว่า PLC (Professional Learning Community)

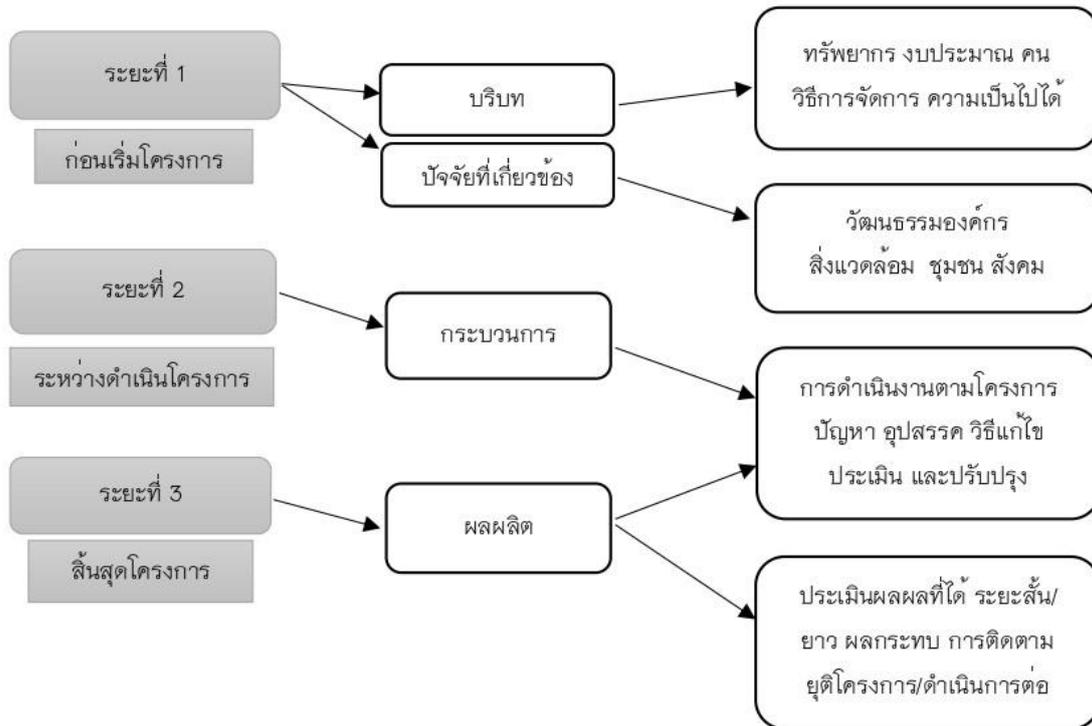
โรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดภูเก็ต เป็นสถานศึกษาขนาดพื้นที่ส่วนใหญ่มีการทำการเกษตร เพาะปลูก ดูแลและเก็บเกี่ยวผลผลิต ซึ่งเราเรียกว่า “ป่าชุมชน” เป็นการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านทักษะกระบวนการอาชีพทางการเกษตร ซึ่งเป็นอาชีพหลักของประเทศ ตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร รัชกาลที่ 9 ด้านทักษะชีวิตการดำรงอยู่ในสังคม ผ่านประสบการณ์จริง การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ผลิตผลผลิตทางการเกษตรจากการเพาะปลูก “ตลาดนัดอาชีพ” เรียนรู้ลงมือทำ เพื่อหารายได้พิเศษผ่าน โครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง อย่างยั่งยืน โครงการด้านการจัดการหลักสูตรทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นโครงการเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาเด็กเรียน ด้านประสบการณ์ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตของนักเรียนโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต เพื่อพัฒนาผลของโครงการ มีระยะเวลาการดำเนินโครงการ 1 ภาคเรียน 24 สัปดาห์ มีการจัดโครงการในรูปแบบของกิจกรรม “ตลาดนัดอาชีพ” ในที่นี้จึงใช้รูปแบบที่สอดคล้องกับการประเมินโครงการดังกล่าว คือ รูปแบบชิปป (CIPP MODEL) ของ Stufflebeam (2003) โดยจะประเมิน 4 ประเด็น ได้แก่ การประเมินบริบทของโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตของโครงการ ในการพัฒนาวางแผนปรับปรุง และแก้ไขการดำเนินงานเพื่อให้โครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลองเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งวัดได้จากด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ก่อนดำเนินโครงการ ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์เมื่อตอนสิ้นสุดโครงการ ตามความมุ่งหมายของโครงการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ประเมินบริบทตามตัวชี้วัด ก่อนการดำเนิน ระดับความเป็นไปได้ ด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21
2. ประเมินปัจจัยนำเข้า ตามตัวชี้วัด ตลอดถึงทรัพยากรของโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21
3. ประเมินกระบวนการตามตัวชี้วัด ปรับปรุงแผนงาน ดำเนินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21
4. ประเมินผลผลิตตามตัวชี้วัด และพัฒนาแนวทางการจัดทำโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21

ขอบเขตการวิจัย

การประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมินโครงการ CIPP MODEL ของ Stufflebeam (2003) ซึ่งเป็นการรายงานการประเมินโครงการทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท, ด้านปัจจัย, ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต รายละเอียดดังแผนภูมิภาพที่ 1

ประชากร ที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 619 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านฉลอง 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกะตะ 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านกะรน 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุวรรณาราม 1 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสว่างอารมณ์ จำนวน 1 คน นักเรียนโรงเรียนบ้านฉลอง จำนวน 569 คน คณะครูโรงเรียนบ้านฉลอง จำนวน 30 คน คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านฉลอง จำนวน 15 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563

ระยะเวลาของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในวันแรกของการเปิดภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ก่อนดำเนินโครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการ และสิ้นสุดโครงการ เพื่อการประเมิน 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์

บททวนวรรณกรรม

ความหมายของทักษะชีวิต

Chaiyathon (2018) ให้ความหมายคำว่า ทักษะ (Skill) หมายถึง ความชำนาญ ความชัดเจนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งบุคคลสามารถสร้างขึ้นได้จากการเรียนรู้ฝึกฝนและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความเชี่ยวชาญ เช่น ทักษะการอาชีพ ทักษะด้านกีฬา ทักษะด้านภาษา เป็นต้น ส่วนคำว่าทักษะชีวิต ทักษะการดำรงชีวิต ทักษะการรู้ชีวิต และทักษะการดำเนินชีวิต เป็นความหมายที่สอดคล้องตรงกับคำในภาษาอังกฤษ “Life Skill” ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO) เป็นผู้บัญญัติขึ้น ทักษะชีวิตเป็นองค์ความรู้สำคัญเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในฐานะมนุษย์

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิต หมายถึงความสามารถของบุคคลในการดำรงตนในสังคมที่สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเข้มแข็ง และสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตได้อย่างเหมาะสม ท่ามกลางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปให้มีสุขภาพดี ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมในอนาคตได้

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ

Suwanmonkha, Usaho & Suwannatthachote (2011) กล่าวถึงแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนสำคัญ 4 ระดับดังนี้

1) ระดับกระทรวงศึกษาธิการ ควร “กำหนดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ” เป็นวาระแห่งชาติ จัดทำ School mapping ทุกระดับ ทุกประเภทและทุกสังกัด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพิจารณาการจัดตั้งสถานศึกษาใหม่ หรือปรับเปลี่ยนสถานศึกษาเก่าอย่างมีเหตุผลตรงตามความต้องการจำเป็นของชุมชน และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบกับสถานศึกษาเดิมและชุมชน ขยายกรอบมาตรฐานคุณภาพผู้เรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ครอบคลุมคุณภาพมาตรฐานทางวิชาชีพ หรือมาตรฐานฝีมือแรงงานด้วย เช่น การวัดนักเรียนระดับชาตินอกจากจะวัดความรู้ความสามารถของนักเรียนควรประเมินทักษะพื้นฐาน ด้านการประกอบอาชีพหรือสมรรถนะด้านวิชาชีพของนักเรียนด้วย โดยอาจใช้การประเมินโดยแบบวัดมาตรฐาน แบบเทียบประสบการณ์ หรือแบบบันทึกประสบการณ์กิจกรรม (Activities transcript) ขยายกรอบคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพของครูและผู้บริหาร ให้ครอบคลุมความรู้และทักษะอาชีพที่จำเป็นต้องใช้ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพในโลกปัจจุบัน และอนาคตให้แก่ นักเรียน รวมทั้งส่งเสริมให้สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูจัดระบบการพัฒนาครู ประจำการ และครูวิทยากร/ ครูภูมิปัญญา

2) ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ควรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่าง สพฐ. กับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และสถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ในการสร้างประสบการณ์จริงของการปฏิบัติงานในอาชีพให้กับครู และนักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ โดย สอศ. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน และสถาบันต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญในการกำหนดเป็นพันธกิจบริการวิชาการ และการร่วมพัฒนาเยาวชน (ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) เป็นพันธกิจที่สำคัญของหน่วยงานส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานของการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และการสร้าง ประสบการณ์ในการสร้างรายได้ และการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลให้แก่ นักเรียน เช่น โครงการนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะหัตถกรรมของนักเรียน ควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

3) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สพป. และ สพม. ควรเป็นองค์กรกลางในการแสวงหาและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการ องค์กรต่าง ๆ และ NGO กับโรงเรียน ในการสร้างโอกาสและแหล่งเรียนรู้เพื่อฝึกประสบการณ์ และการปฏิบัติการประกอบอาชีพจริง และการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานวิชาการในและนอกพื้นที่ ในการพัฒนาครูให้มีความรู้ทักษะและประสบการณ์จริงในการสอนการประกอบอาชีพที่ตอบสนองตลาดแรงงานในปัจจุบัน หน่วยงานที่สำคัญดังกล่าว ได้แก่ สถาบัน ทางด้านอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษา และหน่วยงานวิชาชีพต่าง ๆ

4) ระดับโรงเรียน ควรสำรวจทักษะอาชีพของครู ผู้บริหาร คิษย์เก่า และผู้ปกครอง เพื่อจัดทำรายงานอาชีพที่มีผู้สอนและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในท้องถิ่น ผู้บริหาร ควรสร้างความร่วมมือกับครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน ในการจัดทำเรื่องนี้ โดยส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า และสมาคมผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมการเรียน เพื่อสำรวจ/ ศึกษา/ เลือกอาชีพ /พัฒนาทักษะอาชีพ รวมทั้งเป็นแหล่งทรัพยากรบุคคลที่จะเป็นวิทยากรและครูฝึกทักษะอาชีพ ควรมีวิสัยทัศน์และนโยบายในเรื่องการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ เช่น การจัดทำแผนที่อาชีพของท้องถิ่น วิเคราะห์และจัดทำฐานข้อมูลของศิษย์เก่าและนักเรียนที่ออก

จากโรงเรียน กำหนดกิจกรรมหลักในการทำโครงการประกอบอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา จัดตารางเรียนและทรัพยากรให้สนับสนุนการฝึกทักษะวิชาชีพส่งเสริม และพัฒนาให้ครูทุกกลุ่มสาระจัดทำหน่วยการเรียนรู้วิชาชีพประเภทต่าง ๆ โดยบูรณาการกับกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ ให้กับนักเรียนทุกช่วงชั้นอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนโครงการอาชีพที่มีอยู่อย่างต่อเนื่อง และจัดระบบการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะวิชาชีพไปสู่การเกิดรายได้ และการประกอบอาชีพต่อไปโดยอาจเชื่อมโยงกับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น กลุ่ม OTOP กลุ่มอาชีพ กลุ่มสหกรณ์ต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อพัฒนาฝีมือ ผลิตภัณฑ์และการตลาดในงานเทศกาลต่าง ๆ ของชุมชน

ทั้งนี้ แนวทางการขับเคลื่อนดังกล่าวต้องน้อมนำพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นหลักของแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ เป้าหมายสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมขององค์กรทุกภาคส่วน การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักการการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ และการสร้างโอกาสให้นักเรียนทุกคนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการฝึกปฏิบัติจริง มีนิสัยใฝ่ทำงานเพื่อส่วนรวม สามารถประกอบอาชีพสุจริตอย่างสร้างสรรค์ในการตอบสนองความต้องการด้านแรงงานของประเทศและภูมิภาค

ทักษะในศตวรรษที่ 21

Bellanca & Brandt (2010) กล่าวว่าสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากในอดีตมาก มีการเคลื่อนย้ายผู้คน สื่อเทคโนโลยี และทรัพยากรต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและสะดวก มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองระหว่างภูมิภาค ประเทศ สังคมและชุมชน มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงของความรู้และข้อมูลข่าวสารตลอดเวลาอย่างเป็นพลวัต ขณะที่ Donham & Whitehead (1931) อธิบายว่า ในอดีตช่วงอายุของคนคนหนึ่งอาจมีเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงให้พบเห็นน้อยต่างจากในปัจจุบัน ที่ในช่วงอายุคนคนหนึ่งมีเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมเกิดขึ้นมากมาย วิถีชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างจากอดีต มีความเปิดกว้าง ยอมรับ และให้ความสำคัญกับข้อมูลความรู้และข่าวสารที่หลากหลาย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้คนในศตวรรษนี้จึงไม่สามารถใช้ความรู้และทักษะบางอย่างในอดีตมาแก้ปัญหาในปัจจุบันได้ดี

สรุป คือ การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงไม่ใช่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ แต่คือการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้คน นั่นเอง

การประเมินโครงการ

Stufflebeam (2003) นำเสนอวิธีการประเมินเชิงระบบโดยการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP อย่างถูกต้องและก่อประโยชน์สูงสุด ต้องลงมือประเมินตั้งแต่ก่อนเริ่มงาน ขณะดำเนินงานและการประเมินหลังจากสิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว รูปแบบการประเมิน CIPP แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วน ตามลำดับพัฒนาการของการดำเนินโครงการ 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะแรกการประเมินก่อนเริ่มดำเนินงาน การประเมินในช่วงนี้จะเป็นเพื่อวางแผนอันเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงานจัดทำสิ่งต่าง ๆ อาจเป็นโครงการกิจกรรมหลักสูตร ซึ่งจะทำการประเมินใน 2 ส่วน คือ การประเมินบริบท (Context evaluation) การประเมินบริบทเป็นการประเมิน ความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดการดำเนินงานโดยประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น วิธีการประเมินจะใช้การบรรยายและเปรียบเทียบปัจจัยนำเข้าไปที่รับรู้จริงกับสิ่งที่คาดหวัง บริบทของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่คาดหวังกับที่เป็นจริง รวมทั้งวิเคราะห์สาเหตุของความไม่สอดคล้องระหว่างความเป็นจริง และสิ่งที่คาดหวังกับที่เป็นจริง

การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ ทั้งปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการที่วางแผนไว้ เพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ วิธีการประเมินใช้การบรรยายและวิเคราะห์ทรัพยากรที่มีอยู่ รวมถึงกลยุทธ์และกระบวนการดำเนินงานที่เป็นไปได้โดยมีประสิทธิภาพสูงสุด การประเมินในขั้นนี้นำไปสู่การวางแผน ซึ่งควรมีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของสิ่งที่จะดำเนินการโดยพิจารณาความสอดคล้อง ความสมบูรณ์ ประสิทธิภาพ ความเหมาะสมของการบริหาร ผลกระทบและความเป็นธรรมความเป็นไปได้ทั้งด้านแผนงาน แผนเงิน และแผนกำลังคน ฯลฯ

การประเมินระหว่างดำเนินงานโครงการ (Process evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการนั่นเอง อันเป็นการศึกษาจุดอ่อนจุดแข็ง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ สาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินโครงการตามแผนได้ เพื่อจัดหาสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงการดำเนินโครงการได้อย่างทันทั่วทั้ง การประเมินขั้นตอนนี้จึงมีบทบาท สำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ

การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ (Product evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตของโครงการ เพื่อจะตอบคำถามให้ได้ว่า การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จ ตามแผนที่วางไว้หรือไม่ผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่คุ้มค่าหรือไม่ การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการจะพิจารณาผลลัพธ์ผลกระทบของโครงการทุก ๆ ด้าน ซึ่งมักใช้เทคนิคการติดตามผล หรือประเมินผลด้วยการติดตามหลังโครงการเสร็จ หรือศึกษาย้อนรอย (Follow up study หรือ Tracer study) ผลการประเมินจะให้สารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่าควรจะคงปรับขยายโครงการ หรือควรหยุดโครงการตามเวลาที่กำหนดไว้ หรือควรยกฐานะเป็นโครงการประจำ เป็นต้น

การประเมินโดยใช้รูปแบบ CIPP เป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลายมากที่สุด โดยเฉพาะการประเมินโครงการต่าง ๆ เพราะว่าเป็นการประเมินให้สารสนเทศที่ครอบคลุม มีการพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ประกอบด้วย อย่างไรก็ดีตามบางครั้งมีการนำรูปแบบการประเมินแบบนี้ไปใช้ โดยไม่ครบตามขั้นตอนด้วยการตัดการประเมินบริบทออก ทำให้สารสนเทศที่ได้ลดคุณค่าลงและมีผลต่อการตัดสินใจได้ ซึ่งในการประเมินครั้งนี้จะใช้รูปแบบนี้เนื่องจากเป็นการประเมินที่ครอบคลุมตั้งแต่เริ่มโครงการจนสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินที่เป็นระบบง่ายต่อการเข้าใจ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินโครงการ Evaluation Research โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการ ครู และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านฉลอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ปีการศึกษา 2563 แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มผู้อำนวยการในกลุ่มโรงเรียนเครือข่าย จำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการแบบเจาะจง กลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา 30 คน กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านฉลอง จำนวน 15 คน โดยใช้วิธีการแบบเจาะจง ใช้วิธีการแบบเจาะจง และ กลุ่มนักเรียนโรงเรียนบ้านฉลอง ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 จำนวน 569 คนทั้งหมด รวมทั้งหมด 619 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ประกอบด้วย ชุดแบบสอบถามประเมินด้านบริบทก่อนการดำเนินโครงการ จำนวน 1 ฉบับ ด้านปัจจัยนำเข้ามี 1 ฉบับ ด้านกระบวนการมี 1 ฉบับ ด้านผลลัพธ์มี 1 ฉบับ และด้านความพึงพอใจมี 1 ฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ g แอลฟา Coefficient alpha ของครอนบาค Cronbach (1990) ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .96

การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วผู้วิจัยได้นำข้อมูล มาจัดหมวดหมู่ และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสถิติวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย

1. จากการประเมินด้านบริบท พบว่าโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในครั้งนี้โครงการสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาจากข้อ พบว่า โครงการมีหลักการและเหตุผลตลอดถึงวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจน และโครงการสามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการได้อย่างดีเยี่ยม รองลงมา คือ ความพร้อมในเรื่องของทรัพยากรในทุก ๆ ด้านที่เพียงพอและโครงการมีเป้าหมายชัดเจน

2. จากการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากข้อ พบว่า การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ และการวางแผนปฏิทิน ในการควบคุมกำกับติดตามผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ มีการสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณตลอดจนถึงทรัพยากร มีการตรวจสอบและติดตามการใช้งบประมาณอย่างสมเหตุสมผล สถานที่และวัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสม สอดคล้องกับรายละเอียดของกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. จากการประเมินด้านกระบวนการ พบว่าโดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อพบว่า วิธีการจัดการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้อง เที่ยงตรง ต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ การดำเนินกิจกรรมได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากบุคลากรทุกภาคส่วน บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการมีการประเมินผล สรุปผล และรายงานการดำเนินงานของโครงการต่อสถานศึกษา มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อยอดโครงการอย่างชัดเจน และภายใต้โครงการได้ดำเนินงานครบถ้วนทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

4. จากการประเมินด้านผลผลิต พบว่า ภาพรวมมีนักเรียนได้คะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 60.00 และการนำแนวทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 69.79 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 43.16 ซึ่งเป็นผลการประเมินที่ต่ำที่สุดกว่าทุกช่วงชั้น

อภิปรายผล

ผลการประเมินด้านบริบทของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในครั้งนี้โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากข้อพบว่า โครงการสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด โครงการมีหลักการและเหตุผลตลอดถึงวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจน และสามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการได้อย่างดีเยี่ยม สอดคล้องกับ Chaochan (2012) ได้ทำการประเมินเชิงระบบโครงการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาสำหรับโรงเรียนบ้านหนองแดง สหมิตร ตาม

องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ การประเมินด้านบริบท การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าการประเมิน ด้านกระบวนการ การประเมินด้านผลผลิต และการประเมินด้านผลกระทบ ผลการประเมินพบว่าในด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสม ด้านบริบทของการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ภูเก็ต ในครั้งนี้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อพบว่า การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ และการวางแผน ปฏิทินในการควบคุมกำกับติดตามผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับ Sriyotha (2010) ได้ทำการประเมินโครงการเกษตรเพื่อชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง ตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ โรงเรียนบ้านพองหนีบ ผลการวิจัย พบว่าด้านบริบทและปัจจัยนำเข้าโรงเรียนบ้านพองหนีบเป็นที่ราบบนภูเขา สภาพดินเป็นดินลูกรัง มีปริมาณ น้ำฝนในพื้นที่ของโครงการ ใช้น้ำจากสระน้ำในโรงเรียน แหล่งน้ำตามธรรมชาติ โรงเรียน เน้นนโยบายจัดสรรพื้นที่และแหล่งน้ำตามหลักทฤษฎีใหม่ จากการประเมินครูผู้รับผิดชอบ โครงการมีความเห็นว่าด้านบริบทมีความเหมาะสมในระดับมากเกี่ยวกับสภาพดิน แต่ทรัพยากรด้านบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ในพื้นที่ที่ยังขาดแคลนต่อความจำเป็นในการปฏิบัติงาน

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในครั้งนี้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละรายข้อพบว่า วิธีการจัดการวัดและประเมินผลมีความสอดคล้องที่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูง สอดคล้องกับ Ripuritthichai (2006) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงของโรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก คือ การประเมินด้านกระบวนการ ผลการปฏิบัติงานตามโครงการอยู่ในเกณฑ์ “มาก” ในด้านการจัดการอบรมด้านการศึกษาดูงาน ด้านการนิเทศภายใน และกระบวนการวัดผลประเมินผล ซึ่งข้อมูลการประเมินผลได้จากการนิเทศภายในที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับเกณฑ์ประเมินที่กำหนด

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในครั้งนี้ พบว่า

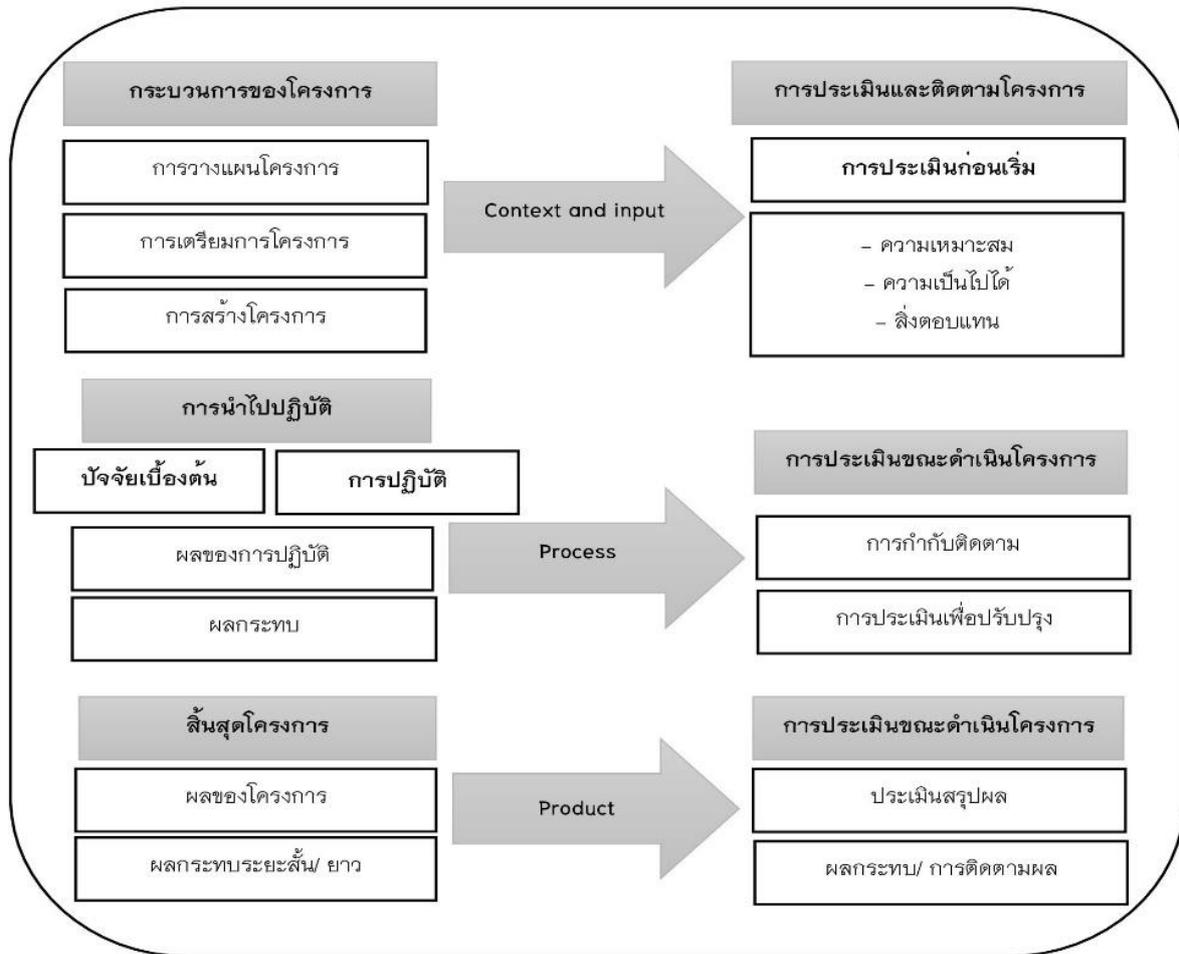
4.1 ผลการประเมินแบบทดสอบด้านทักษะอาชีพทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการนำแนวทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในครั้งนี้ โดยภาพรวมมีนักเรียนได้คะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 60.00 และการนำแนวทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 69.79 ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่จัดเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านทักษะกระบวนการอาชีพ ทางเกษตรซึ่งเป็นอาชีพหลักของประเทศตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร รัชกาลที่ 9 ด้านทักษะชีวิตการดำรงอยู่ในสังคม ผ่านประสบการณ์จริง การจำหน่ายผลิตภัณฑ์พืชผลผลิตทางการเกษตรจากการเพาะปลูก ตลาดนัดอาชีพหลายตลาดผืนเดียว เรียนรู้ลงมือทำ เพื่อหารายได้พิเศษผ่านโครงการด้านการจัดการหลักสูตรทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลองอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriyotha (2010) ได้ทำการประเมินโครงการเกษตรเพื่อชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ โรงเรียนบ้านพองหนีบ ผลการวิจัย พบว่าด้านกระบวนการกิจกรรมโครงการ ได้แก่ การปลูกพืชในระบบต่าง ๆ ทั้งพืชยืนต้น พืชผักสวนครัว

พืชสมุนไพรและพืชล้มลุกอื่น ๆ การปลูกข้าวและมีการเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ จากการประเมินของโครงการครูผู้รับผิดชอบ โครงการ อยู่ในระดับมาก และจากการประเมินของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความรู้สึกต่อโครงการเกษตรระดับมาก มีความเข้าใจในเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับปานกลาง สามารถนำความรู้จากโครงการไปใช้ในชีวิตประจำวันในระดับมาก ได้รับความรู้และทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมในโครงการเกษตร มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในระดับมาก ครูผู้รับผิดชอบโครงการเกษตรฯ ให้คำแนะนำในการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับมาก

อย่างไรก็ตาม จากผลการประเมินด้านผลผลิตของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต ในครั้งนี้ พบว่า ทั้ง 4 ตัวชี้วัดผ่านเกณฑ์การประเมินที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ Ripurithichai (2006) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อุทิศที่เน้นการปฏิบัติจริง ของโรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เพื่อประเมินบริบทด้านการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียน ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิตของโครงการ โดยใช้วิธีการประเมินตามรูปแบบซีบีพี (CIPP model) สรุปผลได้ว่าการประเมินด้านผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือ ครูผู้สอนร้อยละ 80 สามารถใช้เทคนิคในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง และจากผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง จากการเรียนรู้จากสภาพจริง อยู่ในระดับ “มาก” ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนด สำหรับข้อเสนอแนะ พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง ต้องเน้นให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ ตัดสินใจและมีกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะต่าง ๆ อย่างสอดคล้องกันตั้งแต่ทักษะการคิด, การสื่อสาร, การทำงาน, การจัดการ ฯลฯ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริงควรศึกษาในด้านกระบวนการพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ว่าเกิดจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบใดเพื่อใช้ในการวิจัยและทำให้การวิจัยมีความสมบูรณ์ครบถ้วน

สรุปผล

1. ผลการประเมินด้านบริบทของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าโครงการสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และยังพบว่าโครงการมีหลักการและเหตุผล ตลอดจนถึงวัตถุประสงค์ของโครงการที่ชัดเจน สามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการได้อย่างดีเยี่ยม
2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ และการวางแผนปฏิทินในการควบคุมกำกับติดตามผลการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด
3. ผลการประเมินด้านกระบวนการของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าวิธีการจัดการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องที่เที่ยงตรงต่อวัตถุประสงค์ของโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

4. ผลการประเมินด้านผลผลิตของการประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง พบว่า

4.1 ผลการประเมินแบบทดสอบด้านทักษะอาชีพทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และการนำแนวทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในครั้งนี้โดยภาพรวมมีนักเรียนได้คะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม คิดเป็นร้อยละ 60.00

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 พบว่า ความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประโยชน์ในภาพรวมที่ได้รับจากโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

ดังนั้น การประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง มีผลการประเมินในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการดังกล่าวมีความพร้อมในเรื่องของบริบทและปัจจัยนำเข้า กระบวนการมีขั้นตอนการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

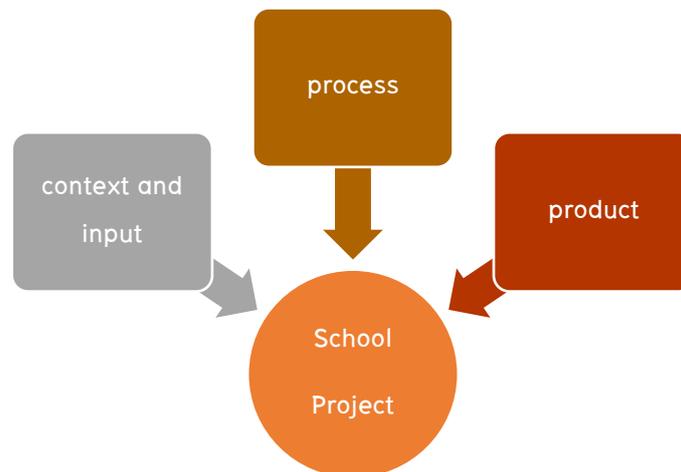
ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

1. ควรปรับปรุงเรื่องของความชัดเจนโครงการมีแบบแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม การกำหนดเป้าหมายของโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต
2. ควรมีการจัดเตรียมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์มีความเหมาะสม สอดคล้องกับรายละเอียดของกิจกรรมภายใต้โครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต
3. ควรมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมให้มีความกะทัดรัด รวบรวมขั้นตอน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับช่วงเวลาที่กำหนดกิจกรรม
4. ควรมีวิธีการดำเนินการในกิจกรรมมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการก่อนเสมอ เพื่อลดทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการ
2. ควรมีการประเมินผลการดำเนินโครงการพัฒนาทักษะสำหรับ โดยเน้นด้านผลลัพธ์ (Product) และผลกระทบ (Impact) ของการดำเนินโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานในปีการศึกษาต่อไป
3. ควรมีการประเมินโครงการอื่น ๆ โดยใช้รูปแบบการประเมินโครงการชิปปโมเดลของสตฟเฟิลบีม

องค์ความรู้ใหม่

จากการนำองค์ความรู้ทฤษฎีการประเมินโครงการชิปปโมเดลของสตฟเฟิลบีม CIPP MODEL มาควบคุมในการทำโครงการภายในสถานศึกษา มีประสิทธิภาพในการคาดคะเนความสำเร็จของโครงการได้มาก อีกทั้งยังสามารถลดต้นทุนทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ สามารถควบคุมกระบวนการของการดำเนินโครงการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงเรียกการดำเนินการประเมินในสถานศึกษาว่า “CIPP SCHOOL” ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำองค์ความรู้นี้ไปสอดแทรกในทุก ๆ ขั้นตอนของโครงการ ตั้งแต่การเขียนโครงการ ระเบียบต้นโครงการ และตลอดไปจนถึงสิ้นสุดโครงการอย่างมีคุณภาพ

References

- Bellanca, J., & Brandt, R. (2010). *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*. Bloomington: Solution Tree Press.
- Chaiyathon, S. (2018). Life Skills Development for Early Childhood Psychomotor Domain by Using Folk Tales with Local Materials Puppet. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts)*, 11(3), 1211–1226.
- Chaochan, S. (2012). *System Evaluation Research Project to Introduce the Principles of the Sufficiency Economy into Practice in Schools for Ban Nong Daeng Sahamit School*. Maha Sarakham: Ban Nong Daeng Sahamit School.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Donham, W. B., & Whitehead, A. N. (1931). *Business Adrift*. New York: McGraw-Hill.
- Ripuritthichai, P. (2006). *The Evaluation Research for process development to practicality Watbanpong Samakkeekhunupatham School Ban Pong District Ratchaburi Province*. Master of Education. Muban Chom Bueng Rajabhat University.
- Sriyotha, D. (2010). *The Evaluation Research Agriculture of Life and The New Sufficiency Economy Philosophy Ban Pongneeb School (Academic Achievements)*. Loei: Ban Pongneeb School.
- Stufflebeam, D. L. (2003). The CIPP Model for Evaluation. *International Handbook of Educational Evaluation*, 9, 31–62.
- Suwanmonkha, S., Usaho, C., & Suwannatthachote, P. (2011). *Approach of Basic Education Management to Careers*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Thongchua, N., & Wannasian, D. (2014). The New Paradigm for Quality Development in Private Schools Accordance with the Proposals for The Second Decade of Education Reform (2009–2018). *Suan Dusit Graduate School Academic Journal*, 9(2), 55–62.
- Thongrod, W., & Rattanasiraprapha, N. (2012). School Based Management and Learning Experience for Early Childhood in Municipal Schools of Local Education Group 1. *Journal of Educational Administration, Silpakorn University*, 3(1), 60–68.